

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 1017
van **MIEKE SCHAUVLIEGE**
datum: 16 september 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Handzamevallei Diksmuide - Gebieds- en inrichtingsvisie

De klimaatverandering laat zich steeds meer voelen, zo ook in de Handzamevallei in de Westhoek (Diksmuide). Het erg droge voorjaar en de voorbije zomermaanden lieten duidelijk de gevolgen zien. Schade aan landbouwgewassen, droogvallende grachten en poelen, verdroging van de waardevolle graslanden, waterschaarste, een oppompverbod, wind- en watererosie.

De Handzamevallei heeft heel wat potenties om te ontwikkelen als een plek waar landbouw, waterberging en natuur hand in hand gaan.

Troeven van de Handzamevallei.

De Handzamevallei (1412 ha), nagenoeg volledig valleigebied met landschappelijke waarde en deel van de IJzervallei, is een natuurlijk waterbufferingsgebied met een enorme capaciteit om water vast te houden. Voor de installatie van de sluizen Nieuwendamme in Nieuwpoort (rond 1790) was dit gebied een getijdengeul die rechtstreeks verbonden was met de zee. Mede daardoor is dit hele gebied vrij van bebouwing en ingekleurd als natuurgebied.

De Handzamevallei heeft naast bufferingscapaciteit echter nog veel meer troeven. Naast natuurgebied kan het een paradijs worden voor wandelaars, fietsers en waterrecreatie. Ideaal om van de eigen buurt te genieten en de toeristische troeven van de regio te versterken.

Water zo lang mogelijk vasthouden.

Om de grotere en langere droogteperiodes in de toekomst te kunnen overbruggen, moeten we ervoor zorgen dat dit water zo lang mogelijk in de vallei aanwezig blijft. Nog steeds wordt ervoor gekozen om het gebied maximaal droog te trekken ten voordele van de landbouw; deze eenzijdige aanpak is heel nefast voor de waterberging in het gebied en draagt bij tot een enorme waterschaarste in langere periodes van droogte. Nochtans heeft het gebied enorm veel potenties om water vast te houden.

Wind- en watererosie breken.

Door wind- en watererosie verliezen we in de Handzamevallei vruchtbare grond. Erosiebeperkende maatregelen zoals bodembedekking worden weinig toegepast.

Meer ruimte voor natuur.

De Handzamevallei is vogelrichtlijngebied en een belangrijk gebied voor weidevogels. Dat kan enkel als we de graslanden voldoende nat houden. Het verdere herstel van laantjes en poelen is cruciaal. Er is ook plek voor kleinere bebossingsprojecten. Maar dat vraagt een meer natuurlijke inrichting en landschapsherstel.

Duurzame landbouw op maat van de streek.

De voorbije jaren zagen we een verschuiving van de groenteteelt, van de streek rond Roeselare naar de Westhoek. Intensieve teelten met een grote waterbehoefte (zoals bloemkool, spinazie en broccoli) zien we meer en meer in de regio. Dat zorgt voor een sterke druk op de watervoorraden. Deze teelten leiden ook tot hogere grondprijzen waarbij lokale boeren het moeilijker krijgen. Het behoud en herstel van de vallei- en poldergraslanden is essentieel. Positief is de toename van biolandbouw in de regio.

Zachte recreatie.

Het gebied biedt heel wat mogelijkheden voor zachte recreatie.

Kortom, een gebied met ontzettend veel potenties voor waterretentie, natuurontwikkeling, toerisme en agro-ecologische landbouw. Maar om die tot uiting te brengen, is een gezamenlijke aanpak tussen Vlaamse overheid, provincie, lokale besturen, natuurorganisaties, landbouwers, polderbesturen, ... nodig.

1. Bestaat er een gebieds- en inrichtingsvisie voor de Handzamevallei? Zo ja, welke? Zo niet, is de minister dan van plan initiatieven te nemen teneinde de Handzamevallei te ontwikkelen als gebied waar waterretentie mogelijk is?
2. Hoeveel gronden heeft het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) in beheer en in eigendom in de Handzamevallei? Worden er nog gronden aangekocht in deze vallei? Zo ja, met welk doel? Bestaat er een natuurbeheerplan voor de Handzamevallei of haar omgeving? Is ANB van plan een natuurbeheerplan op te stellen?
3. Welke beheersovereenkomsten heeft VLM (Vlaamse Landmaatschappij) gesloten in het gebied van de Handzamevallei? Graag een overzicht van de verschillende overeenkomsten, de percelen waarop ze van toepassing zijn en hoelang deze overeenkomsten lopen.
4. Een groot deel van de Handzamevallei is vogelrichtlijngebied maar wordt gebruikt voor intensieve akkerbouw. En de omzetting van weiland naar akkerland voor intensieve en waterbehoefte landbouw gaat onverminderd door, wat zowel nefast is voor de waterhuishouding in het gebied als voor de natuurwaarden.

Welke hefbomen heeft de minister om deze nefaste ontwikkeling tegen te gaan? Is zij van plan deze in te zetten?

ANTWOORD

op vraag nr. 1017 van 16 september 2020

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

1. Voor de Ijzer- en Handzamevallei werd reeds een natuurbeheerplan opgesteld in 2014 voor de percelen die ANB er heeft verworven. Dit wordt momenteel onderworpen aan een update. In een natuurbeheerplan zit een globaal kader dat een visie schetst voor het ruimer gebied.
2. Het Agentschap Natuur en Bos heeft momenteel 123 ha in eigendom in de Handzamevallei. De laatste jaren zijn hier op regelmatige basis bijkomende gronden aangekocht. Het is de bedoeling om ook in de toekomst gronden te blijven aankopen in de Handzamevallei.

Er bestaat zoals hoger aangehaald reeds een natuurbeheerplan voor de ANB-percelen gelegen in de Ijzer- en Handzamevallei, goedgekeurd in 2014. De voornaamste doelen in het beheerplan zijn het behoud en herstel van natte graslanden in functie van overwinterende en doortrekkende watervogels en broedvogels van de Bijlage I van de vogelrichtlijn zoals bruine kiekendief, kwartelkoning en blauwborst en tevens ook voor broedende weidevogels zoals Kievit, grutto en wulp.

3. Er is een onderscheid te maken tussen het vogelrichtlijngebied en het stroomgebied van de Handzamevaart. De beheerovereenkomsten worden vooral in functie van de instandhouding van weidevogels afgesloten.

De informatie met betrekking tot de lopende beheerovereenkomsten in het stroomgebied van de Handzamevaart heb ik toegevoegd als bijlage. Op de kaart geeft de rode perimeter het stroomgebied Handzamevaart weer en de paarse perimeter het Vogelrichtlijngebied deel Handzamevallei.

4. De Handzamevallei is gelegen in vogelrichtlijngebied. De historisch permanente graslanden in het vogelrichtlijngebied zijn beschermd door Artikel 8 van het Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21.10.1997 betreffende het natuurbescherming en het natuurlijk milieu van 23.07.1998. Voor deze graslanden is het niet toegestaan om deze zonder vergunning om te zetten in akkerlanden. Indien hierop een overtreding zou gebeuren, dan treedt natuurinspectie op. De graslanden die geen historisch permanent grasland zijn kunnen wel nog omgezet worden in akkerlanden.

Het grootste probleem voor het ecologisch herstel van de Handzamevallei ligt in het waterbeheer. Hiermee worden jaarrond te lage slootpeilen in stand gehouden waarmee ook een rol als overstromingsgebied voor de Handzamevaart wordt verhinderd. Het herstel van hogere winterpeilen en het terug benutten van het gebied als overstromingsbuffer zou het gebied terug aantrekkelijker maken voor overwinterende watervogels en is van groot belang als waterbuffer ivm de droogteproblematiek in Vlaanderen. Uiteraard dienen dergelijke plannen in overleg met alle lokale actoren en ruimtegebruikers vorm gegeven te worden.

De provincie heeft recent samen met enkele partners initiatief genomen om een strategisch project op te starten voor de Handzamevallei. Dit is nog niet goedgekeurd, maar zou een eerste stap kunnen zijn in de opbouw van een lokale samenwerking met

het oog op het herstel van de natuurlijke kenmerken van de vallei, wat mee uitvoering zou geven aan de recent goedgekeurde blue deal.

BIJLAGE

Stroomgebied Handzamevaart en perimeter Vogelrichtlijngebied deel Handzamevallei

Beheerovereenkomsten in het Stroomgebied van de Handzamevallei

Beheerovereenkomsten binnen vogelrichtlijngebied IJzervallei (deelgebied Handzamevallei)